

EDUCACIÓ, INTERCULTURALITAT I CIUTADANIA DEMOCRÀTICA: UNA RESPONSABILITAT I UN PROJECTE DE TOTA LA SOCIETAT

Isidor Marí

Consell Social de la Llengua Catalana de les Illes Balears

***E**l procés de mundialització, tal com evoluciona actualment, planteja al mateix temps, i arreu del món!, dues exigències educatives entrelaçades, inseparables, per una part l'educació per a la convivència intercultural en un món en què la diversitat de cultures és present pertot a causa dels moviments de població i de la internacionalització de les telecomunicacions i els productes culturals, i per l'altra l'educació per a la ciutadania democràtica davant d'un procés de submissió de la democràcia representativa i participativa als poders fàctics econòmics, mediàtics i militars.*

Ben mirat, l'educació intercultural no és més que una part ara especialment important de l'educació per a la ciutadania democràtica: si volem formar ciutadans crítics, lliures i responsables, que coneguin com es gestiona l'interès general de la nostra societat i puguin intervenir democràticament en la vida col·lectiva, un dels elements centrals d'aquesta formació serà facilitar que coneguin i assumeixin el marc institucional democràtic que s'han donat les Illes Balears i a partir d'aquí contribueixin a construir una societat pluralista i oberta al món des de la pròpia identitat, en la qual tothom conegui les dues llengües oficials i el català, com a llengua pròpia, arribi a ser llengua comuna d'ús públic.

Però dit això, també hem de recordar que l'educació no és responsabilitat exclusiva del sistema educatiu. La societat no pot delegar tota l'educació en l'ensenyament públic, ni les famílies transferir la seva responsabilitat educativa als ensenyants. I a l'interior de cada centre, van molt equivocats els que pensen que l'educació intercultural és una feina sols dels professors d'acolliment lingüístic i dels alumnes immigrants, o que l'educació per a la ciutadania democràtica és responsabilitat només dels professors d'ètica. Són tots els estudiants, que han d'aprendre a conviure democràticament en la interculturalitat, i el centre ha de ser la seva primera experiència de relació intercultural i de gestió participativa i democràtica. Són tots els ense-

nyants els que han de readaptar els seus programes cap a una concepció intercultural on tothom se senti representat. És tota l'organització del centre que se n'ha de fer responsable: de què serveix aprendre català, si hi ha professors i personal d'administració i serveis que s'entesta a parlar castellà? De què serveix parlar d'integració si els estudiants del país formen grups a part dels nousvinguts?

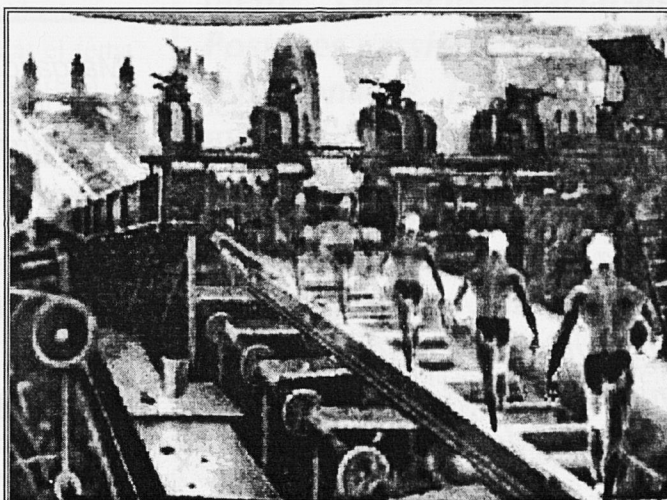
La idea que tothom està implicat en l'educació ciutadana democràtica i intercultural és més fàcil d'assumir a la pràctica si es parteix de la participació dels estudiants i dels professors, dels pares i del personal de gestió, en l'organisme encarregat de la definició i la reorientació periòdica del projecte intercultural del centre. O si cada estudiant nouvingut té un company-tutor que s'encarrega d'assegurar la seva integració en el grup de classe i en les colles d'amics.

I la feina educativa dels centres docents en el camp de la ciutadania democràtica intercultural també és molt més fàcil si pot comptar amb la col·laboració de les associacions de mares i pares per a organitzar un ventall d'activitats formatives o culturals, però també lúdiques, recreatives i festives, en què totes les famílies es relacionin sense barreres. I encara millor si en aquestes activitats poden comptar amb la implicació activa i el suport de les entitats associatives culturals, esportives o recreatives, o dels mitjans de comunicació locals, i amb la cooperació i l'ajut dels organismes municipals: perquè tots tenen una responsabilitat que no poden defugir en la convivència democràtica intercultural. Així ho demostra l'èxit d'experiències com els cursos de català per a pares i (sobretot!) mares immigrants, o el programa "Vivim plegats" en què famílies nousvingudes i famílies autòctones intercanviaven

informació sobre les respectives formes de vida d'uns i altres.

Si tots els que manifesten preocupació per les dificultats d'integració dels nous ciutadans immigrants a les nostres illes es preocupassin de fer amistat amb un d'aquests nous ciutadans o d'organitzar alguna activitat en què els nousvinguts i la societat receptora es poguessin conèixer i entendre millor, segurament molta part de la preocupació inicial perdria sentit i tots aniríem molt millor.

És cert que hi ha unes transformacions mundials molt poderoses que difícilment podem modificar amb el nostre esforç personal. Però al mateix temps que miram de contribuir a fer créixer les veus que afirmen que "Un altre món és possible", també hem de ser conscients de la força de les relacions humanes immediates i quotidianes en la construcció d'aquesta nova societat democràtica, intercultural i justa que tots - autòctons i immigrants - volem aconseguir...

...al mateix temps que miram de contribuir a fer créixer les veus que afirmen que "Un altre món és possible", també hem de ser conscients de la força de les relacions humanes immediates i quotidianes en la construcció d'aquesta nova societat democràtica, intercultural i justa que tots, autòctons i immigrants, volem aconseguir...

seguir.

I podem trobar-nos junts, per exemple, per reclamar per a les Illes Balears més competències i recursos per emprendre a gran escala una política progressista d'interculturalitat i acolliment de la immigració: aconseguir més autogovern ens ha de permetre a la vegada superar les desigualtats socials que afecten la immigració i facilitar la seva integració cultural i lingüística. Hi ha projectes col·lectius en què tots ens podem identificar i sobre els quals hem de construir la nostra convivència democràtica intercultural. Hi ha dificultats, naturalment, però si l'escola pot comptar amb tota la societat sabrem trobar-hi camins i solucions.